

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเข้าใจและความรู้สึกนึกคิดของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยประมวลผลจากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตั้งแต่วันที่ 4 ตุลาคม 2547 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 การทำความเข้าใจการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากแง่มุมของบุคลากรจะช่วยให้เกิดความกระจ่างระหว่างนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งอาจช่วยให้มองเห็นคำตอบที่ทำให้การจัดการปัญหาของประเทศไทยไม่สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความไว้วางใจและเชื่อใจรัฐได้อีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่า แม้นโยบายของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้จะกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและเสนอความต้องการของท้องถิ่นต่อกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การนำนโยบาย โครงการ แผนงาน ต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติก็ถูกครอบงำด้วยการสั่งการของรัฐส่วนกลาง ดังนั้น นโยบาย โครงการที่นำไปสู่การปฏิบัติจึงไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่ากองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้มองว่าปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหากลุ่มก่อความไม่สงบที่มีความคิดเรื่องการแบ่งแยกดินแดน ส่งผลให้มองสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการต่อต้านรัฐ เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ดังนั้น เพื่อจัดการปัญหารัฐไทยจึงได้สร้างคำอธิบายที่ว่า “กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นบุคคลที่ก่อความรุนแรง ใช้อาวุธทำร้ายผู้บริสุทธิ์ ทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นกลุ่มที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน” มารองรับให้การใช้กำลังเข้าปราบปรามผ่านกระบวนการใช้อำนาจโดยอ้างกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ที่รัฐมีต่อประเทศ และสังคมเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ของสังคมยอมรับได้

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาทั้งสองประการ จะพบว่าการมองปัญหาของประเทศไทยมีกรอบคิดแบบรัฐชาติที่รวมศูนย์อำนาจการบริหาร กำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการไว้ที่ส่วนกลางครอบงำ โดยไม่ได้พิจารณาบริบทของปัญหาจากคนในพื้นที่เอง การบริหารจัดการพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงยังไม่สามารถทำให้ประชาชนในพื้นที่ไว้วางใจและเชื่อมั่นในการคุ้มครองของรัฐได้ และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน